Verduidelijking invulling artikel 5.3 WHO-Kaderverdrag

Inleiding

Het "*WHO Framework Convention on Tobacco Control*" van de Wereldgezondheidsorganisatie (het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging, ook wel aangeduid met de afkorting FCTC, hierna: WHO-Kaderverdrag) is in 2003 tot stand gekomen en voor Nederland in werking getreden op 27 april 2005. Het doel van het WHO-Kaderverdrag is om huidige en toekomstige generaties te beschermen tegen de, zoals in het verdrag beschreven, verwoestende gezondheidseffecten en sociale, milieu- en economische gevolgen van tabaksconsumptie en blootstelling aan tabaksrook. Dit verdrag beoogt een kader te bieden voor maatregelen ten behoeve van tabaksontmoediging die door de verdragspartijen op internationaal, nationaal en regionaal niveau moeten worden uitgevoerd om tabaksgebruik en blootstelling aan tabaksrook permanent en substantieel te verminderen. Tabaksontmoedigingsbeleid is van evident belang.

Nederland heeft dit verdrag ruim tien jaar geleden geratificeerd en sindsdien zijn serieuze stappen ondernomen om de bepalingen van dit verdrag te verankeren in het Nederlandse beleid. Een belangrijk artikel, dat de invloed van de tabaksindustrie onderkent, is artikel 5, derde lid, van het WHO-Kaderverdrag. Ook de Nederlandse Staat onderkent deze invloed en heeft derhalve in het afgelopen decennium de nodige stappen gezet tot naleving van dit artikel. Dit document heeft tot doel om tot een nog verdere verduidelijking van de invulling van artikel 5, derde lid, van het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging te komen. Op grond daarvan is de Nederlandse overheid zeer terughoudend met contacten met de tabaksindustrie om te voorkomen dat de tabaksindustrie invloed kan uitoefenen op het tabaksbeleid.

Onder tabaksindustrie worden ook verstaan organisaties en personen indien en voor zover zij de tabaksindustrie vertegenwoordigen of als lobbyist voor de tabaksindustrie optreden.

Het document is opgesteld onder verantwoordelijkheid van VWS en Financiën. Deze ministeries hebben de meeste contacten met de tabaksindustrie. Deze verduidelijking van de invulling van artikel 5.3 WHO-Kaderverdrag is echter van toepassing op het gehele overheidsbeleid.

Uitgangspunten

- De (Rijks)overheid stelt zich in het contact met de tabaksindustrie – in vergelijking met het contact met andere brancheorganisaties – terughoudend op.

- Het beleid van het ministerie van VWS is gericht op het ontmoedigen van tabaksgebruik met name onder jongeren. Het ministerie van Financiën is verantwoordelijk voor de heffing en inning van tabaksaccijns.

- Voor het ministerie van VWS is het contact met de tabaksindustrie gericht op uitvoeringstechnische kwesties die rijzen bij vastgesteld beleid of vastgestelde regelgeving, waaronder publieke consultaties in het kader van nieuwe regelgeving. Dit contact vindt niet op reguliere basis plaats, maar slechts als daar aanleiding toe bestaat.

- Voor het ministerie van Financiën kan het soms noodzakelijk zijn de industrie te consulteren, bijvoorbeeld als het gaat om vraagstukken die met heffing en inning van accijns te maken hebben, met technische zaken bij implementatie van wet- en regelgeving of met de gevolgen van bepaalde maatregelen voor een fabriek of bedrijfstak. In verband met haar verplichtingen tot het heffen en innen van belastingen onderhoudt het ministerie van Financiën bestendig contact met allerhande brancheorganisaties op vrijwel alle terreinen van belastingheffing.

- Het contact tussen het ministerie van Financiën en de tabaksindustrie is in de loop der tijd meer gestroomlijnd. Waar vroeger op verschillende momenten in het jaar en met verschillende partijen afzonderlijk werd gesproken, wordt inmiddels eenmaal per jaar gesproken met de gehele tabaksindustrie. Er is gekozen voor een eenmalig overleg per jaar (indien nodig); het betreft een platform waar allerhande uitvoeringstechnische kwesties worden besproken. Concreet kan gedacht worden aan de jaarlijks wijzigende tariefcodes, de uitgifte van nieuwe accijnszegels, de jaarlijkse aanpassingen van de WAP (= Weighted Average Price) en aanpassingen of eventuele overgangsregelingen bij implementatie van nieuwe wet- en regelgeving.

- Sinds mei 2014 heeft het ministerie van Financiën haar beleid verder herijkt. Als gevolg daarvan is besloten transparantie en zakelijkheid centraal te stellen; een ingetogen communicatiestijl met de tabaksindustrie maakt daar onderdeel van uit.

Verdere invulling van artikel 5.3 WHO-Kaderverdrag
De ministeries van VWS en Financiën blijven terughoudend omgaan met contacten met de tabaksindustrie, in lijn met artikel 5, derde lid, van het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging. Voor alle soorten van contact tussen de (Rijks)overheid en de tabaksindustrie staan transparantie en zakelijkheid voorop.

Aanvullende maatregelen ter verdere invulling van artikel 5.3 WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging (korte termijn)

- VWS verstuurt een brief naar de andere ministeries, alle provincies en gemeenten waarin zij over het volgende worden geïnformeerd:
    - de schadelijkheid en verslavendheid van tabaksproducten;
    - het feit dat niet-noodzakelijke contacten met de tabaksindustrie op gespannen voet staan met artikel 5, derde lid van het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging;
    - dat de contacten met de tabaksindustrie daarom moeten worden beperkt tot uitvoeringstechnische kwesties;
    - de aard en de omvang van de Rijksoverheid bekende lobbytechnieken van de tabaksindustrie;
    - dat uitgangspunt is dat verslagen van toegestaan overleg met de tabaksindustrie openbaar worden gemaakt op de website van de betrokken overheid en de andere ministeries en lagere overheden worden opgeroepen hetzelfde te doen met andere schriftelijke documenten, zoals e-mails en correspondentie met de tabaksindustrie (met inachtneming van de Wet openbaarheid van bestuur);
    - dat samenwerking met de tabakslobby in publiekscampagnes tegen het roken, andere publieke evenementen of activiteiten die onder de noemer van maatschappelijk verantwoord ondernemen worden ontplooid, in strijd is met artikel 5.3 WHO-Kaderverdrag;
    - dat de tabaksindustrie geen voorkeursbehandeling mag genieten.

  In de brief worden de overheden verzocht deze informatie te communiceren aan hun ambtenaren en uitvoeringsorganen. Deze communicatie richting andere ministeries, provincies en gemeenten wordt periodiek herhaald.

Binnen een half jaar worden de onderstaande maatregelen getroffen.

- VWS richt een centraal punt in op de website van de Rijksoverheid waar:
    - informatie en advies kunnen worden verkregen over hoe om te gaan met de tabaksindustrie;
    - informatie wordt verstrekt over de schadelijkheid en verslavendheid van tabaksproducten;
    - informatie wordt verstrekt over lopende publiekscampagnes ter ontmoediging van het gebruik van tabaksproducten;
    - verslagen van toegestaan overleg met de tabaksindustrie openbaar worden gemaakt en VWS en Financiën ook andere schriftelijke documenten, zoals e-mails en correspondentie met de tabaksindustrie, openbaar maakt (met inachtneming van de Wet openbaarheid van bestuur);
    - het onderhavige document 'verduidelijking invulling artikel 5.3 WHO-Kaderverdrag' openbaar wordt gemaakt.
- VWS stelt een (intern) protocol op over de wijze van omgang met de tabaksindustrie dat aan de andere ministeries en andere overheden zal worden gezonden. Zij zullen erop gewezen worden dat dit protocol in acht dient te worden genomen bij de contacten met de tabaksindustrie. Het protocol wordt gepubliceerd op het centraal punt van de website van de Rijksoverheid.
- Financiën nodigt de Stichting Rookpreventie Jeugd uit voor een overleg om de visie van de Stichting Rookpreventie Jeugd te bespreken. Desgewenst vindt dit overleg jaarlijks plaats.
- VWS blijft in contact met de Stichting Rookpreventie Jeugd over de meeste effectieve aanpak om te voorkomen dat jongeren gaan roken, zoals de NIX campagne.